СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 232. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 5-го ЖОВТНЯ 1951. No. 232. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 5, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПЕРЕВІРЯЮТЬ ПОДАТКОВІ ВИКАЗИ ВИСОКИХ УРЯДОВЦІВ

Вашингтон, 3 жовтня. — Комісар внутрішніх податкових прибутків Джан Б. Донлап повідомив, що він був видав розпорядження про точну перевірку податкових виказів за роки 1948 і 1949, присланих усіма урядовцями й самими урядовцями податкових бюр. Розпорядження видане було 1 жовтня, як то сказав комісар перед підкомісією способів і засобів Палати Репрезентантів, яка саме прослідкує неодноразові неправильності в податкових бюрах. Він заявив, що дістав у таких справах вільну руку від президента Трумана й секретаря скарбу Джана В. Снайдера. Звіти, надіслані поточного року автоматично йдуть на перевірку. Всі права, які прислугують податковим, включаючи й право відклику, будуть збережені і при поступованні супроти урядовців. Під „урядовцями" треба розуміти кожну особу, що стоїть на чолі якоїсь установи чи відділу, отже й самого комісара. Під урядовцями „на фронтовій лінії" треба розуміти податкових колекторів і інших працівників у податкових бюрах, включаючи й контролерів та технічних дорадників. Підкомісія перевіряє тепер надужиття податкових урядовців з кількох округ.

ФОНДИ НА ЖЕРТВИ ПОВЕНІ ЗМЕНШИЛИ ДО $257,000,000

Вашингтон. Комісія приділу фондів в Палаті Репрезентантів схвалила признати $113,-440,000 допомоги потерпілим від повені на Середньому Заході, одначе відкинула кілька пропозицій, порекомендованих президентом Труманом для асигнування $400,000,000 на програму заходів проти повенів. Остання ухвала комісії доповнює попередні ухвали, які разом признають $257,590,-000 на позички й допомогу для порятунку людей, що потерпіли внаслідок повенів у Канзас, Мизури, Оклагома й Ілиной. Голова комісії сказав репортерам, що він ще має плян признати $100,000,000 на звичайну допомогу для таких, що потерпіли найбільше, а саме для робітників, які втратили свої доми й устаткування.

ПЕРЕГОВОРИ ЗДА З СССР ПРО ЛЕНД-ЛІЗ БЕЗРЕЗУЛЬТАТНІ — ЗАЯВЛЯЄ ТРУМАН

Вашингтон. — Труман подав Конгресові рапорт на 32 сторінки про заходи в справі компенсації совєтами позичених ними в ЗДА під час війни матеріялів, ленд-ліз. Із звіту, що охоплює час від 1 квітня 1950 по 31 березня 1951, виходить, що ЗДА, давали під час війни для СССР матеріялів на суму $11.000,000,000, вимагають звороту тільки на $800,-000,000. Москва ж погоджується звернути тільки $300,-000,000. Труман сказав, що ЗДА домагаються: 1. компенсації за постачання цивільних матеріялів, як от вантажні авта тощо; 2. звороту оборонного спорядження, як от 700 суден, які можуть бути використані в оборонній програмі ЗДА; 3. задовільної компенсації американських власників, які передали СССР для використання патентовані технологічні способи виробництва для нафтових рафінерій.

ГОЛОВА ШТАБУ АРМІЇ ЗДА ВИЛЕТІВ ДО ЕВРОПИ

Вашингтон. — Департамент оборони повідомляє, що ген. Лоутон Коллінс поїхав 2 жовтня „на довшу візиту до Европи і Далекого Сходу". Водночас генерал армії Омар Бредлі мав повернутися 3 жовтня до Вашингтону із своєї японо-корейської подорожі. Ген. Бредлі має також відлетіти до Парижу для нарад із ген. Айзенгавером — начальником військових сил Атлантійського Союзу в Европі. Після відвідин Парижу ген. Бредлі спільно з військовими представниками Британії й Франції відвідає Грецію і Туреччину для обговорення справ зв'язаних з прийняттям цих країн до Атлантійського Союзу. В офіційному повідомленні про від'їзд ген. Коллінса нічого більше не говориться, крім того, що він „відвідає маневри в Німеччині і виконає звичайну інспекцію військ і воєнних місій ЗДА" закордоном.

ПОМЕР ГЕН. ГЮ ДРОМ

Ню Йорк. — Лейтенант-генерал, Гю А. Дром, один з найвизначніших провідників американської армії, помер від удару серця у своєму бюрі в Емпайр Стейт Билдінг на 72 році життя. Перед смертю він був головою корпорації, яка є власницею цього найвищого будинку в світі.

ҐІҐАНТИ ЗДОБУЛИ ПРАПОРЕЦЬ ДО ЗМАГАННЯ В МІЖНАРОДНИХ СЕРІЯХ

Ню Йорк. — Як несподіваною й дивною була вістка про гру в нічию між двома першокласними дружинами Національної Ліґи бейзболевої гри, тобто між Ґіґантами й Доджерами, так несподівано вийшли переможцями Ґіґанти при самому кінці додаткової гри в середу 3 жовтня на нюйорськім майдані Поло, якої власниками саме є Ґіґанти. Після своєї повної поразки проти Доджерам у вівторок, Ґіґанти не мали успіху майже до кінця гри в середу і аж в останній рунді відбилися й перемогли Доджерів з рахунком 5:4. Ця перемога дала їм прапорець Національної Ліґи з правом стати до змагань у Міжнародних Серіях, які почалися в четвер між ними і другою нюйоркською дружиною, тобто Єнкими, які грають в імені Американської Ліґи. Напруження, з якими публіка в цілій Америці слідкувала за грою між Ґіґантами й Доджерами, виявилося в припиненні занедбанних нарад, а у Вашингтоні конґресмени й репортери не хотіли відірватися від телевізійних апаратів на вістку про вибух атомової бомби в Совєтах, яку проголосив президент.

В АМЕРИЦІ

● **Пригадка про реєстрацію виборців** до осінніх виборів у тих стейтах, де реєстрація приписана законом. У Ню Йорку відбувається реєстрація поточного тижня вечорами, а в суботу цілий день. Хто не зареєструється, не зможе голосувати.

● **Шість моряків згинули** на воєннім кораблі Ґатлінґ при стрілянні з гармат коло острова Куби. Крім того — 15 покалічених. Випадково вистрілила протилітунська гармата, що й стало причиною нещастя.

● **Агітація за підтримку юніями** „Кампанії за Волю" ведуть на такий самий лад, як і саму кампанію. Рада Стоваришених Промислів випустила за вітром кілька балонів з острова Ведло, на якому побудована статуя Свободи в нюйоркській пристані. На бальонах був напис: — „Допишіть ім'я своєї юнії до Кампанії Волі".

● **Плян праці без страйків** випрацьовує будівельний департамент Американської Федерації Праці, — щоб спонукати робітників стриматися від страйку. Плян буде застосований в роботах Комісії Атомової Енергії підчас оборонної програми.

ПРЕЗИДЕНТ ПОВІДОМЛЯЄ ПРО ВИБУХ ДРУГОЇ АТОМБОМБИ В СОВЄТАХ

Вашингтон, 3 жовтня. — З Білого Дому сьогодні повідомили, що недавно зроблено в Росії другий за останні два роки досвід з вибухом атомової бомби. Подаючи цю вістку до прилюдного відома президент Труман підкреслив потребу „ефективної й можливої до виконання міжнародної контролі атомової енергії" до якої зобов'язалися Злучені Держави й інші вільні країни. В повідомленні не сказано нічого, звідки Білий Дім дістав ці інформації, бо це стосується безпеки країни. Оповістку прочитав репортерам пресовий секретар президента Джозеф Шорт у такій стилізації: „Другу атомову бомбу висаджено в повітря недавно в Совєтському Союзі. Не зважаючи на совєтські заяви, що їхня програма атомової енергії звернена виключно на мирні цілі, ця подія потверджує знову, що Совєтський Союз продовжує виробляти атомову зброю. Слідкуючи за політикою президента інформувати американський нарід до найдальших границь, оскільки це дозволяє наша національна безпека, президент доручив мені скласти оцю заяву і знову підкреслити потребу ефективної й можливої до виконання міжнародної контролі атомової енергії, яку обстоюють Злучені Держави й більшість членів Об'єднаних Націй. Дальших подробиць не можна виявити без порушення інтересів нашої краєвої безпеки".

Як Комісія Атомової Енергії, так і департамент оборони відмовилися виявити свої завваги до повідомлення про новий вибух. Одначе особисто урядовці признали, що Росія збільшила свій засіб атомових бомб без огляду на їх розміри, що могла посвятити ще одну бомбу на виконання досвіду. Також панують здогади, що Росія готова випродукувати нові типи атомової зброї, подібні до тих, які почала випробовувати федеральна Комісія Атомової Енергії в стейті Невада в січні й лютому. З підкреслення політики президента інформувати публіку про різні події, можна прийти до висновку, що не було доказів про вибух другої атомової бомби від першого повідомлення про таку подію, що було подане 23 вересня 1949 р.

Конгрес сприйняв вістку про совєтську атомову бомбу хмурно, хоч і спокійно.

Реакція в Конгресі на вістку про вибух другої атомової бомби в Совєтах виявилася в завзятім спокою у противлежність до потрясення, яке викликало повідомлення президента 23 вересня 1949 р. про перший такий вибух. У розмовах клали конгресмени натиск на можливість масової продукції атомової зброї в Совєтах з такими винаходами, як атомові стрільна для керованих стрілен. Члени обох великих політичних партій погоджувались з поглядом, що після такої оповістки Злучені Держави мусять посилити сучасну продукцію атомових родів зброї, щоб утримати теперішню вищість над Росією. Знавці атомових справ висловлюють погляд, що Росія не може мати такого припасу атомових бомб, як досі думали, коли другий вибух стався щойно після двох років. Бернард М. Барук, який перший придумав плян міжнародної контролі атомової бомби, висловив думку, що це й тепер контроля можлива.

КРАЄВИЙ КОМАНДАНТ ВОЄННИХ ІНВАЛІДІВ, Івінґ В. Мейс, відвідав президента Трумана в Білому Домі того самого дня, як президент доручив поінформувати американський нарід, що в Совєтському Союзі вже вдруге зроблено „успішну пробу" з експльозією атомової бомби. Своє рішення президент мотивує тим, що американський нарід повинен знати все, що відноситься до його національної безпеки.

БРИТАНІЯ ЕВАКУВАЛА СВІЙ ПЕРСОНАЛ З ІРАНУ

Тегеран, Іран, 4 жовтня. Вчора англійський уряд евакував з Ірану решту свого персоналу з націоналізованої Іраном британської рафінерії нафти в Абадані. Перший контингент, включно з 19 жінками, вивезено літаком, а решту в кількості понад 300 осіб вивезено воєнним крейсером Мавритіюс, що вже від довшого часу лежав на якорі на іракському боці ріки Шат-аль-Араб напроти Абадану. Евакуація відбулася без будь-яких інцидентів і „в приязній атмосфері", хоча вона проходила під сильною охороною іранських властей. Британський представник заявив, що вони покидають Іран з почуванням „безмежного смутку і жалю". Натомість вістку про евакуацію прийнято в іранській столиці як велику національну перемогу. Британія евакувала своїх нафтових експертів на ультимативне домагання іранського уряду, термін якого кінчається сьогодні. З іранських урядових кол рівночасно повідомлено, що премієр Моссадех та п'ятьох інших членів іранської делеґації виїде до Ню Йорку в найближчу суботу, щоб в дні 11-го жовтня виступити в обороні іранського становища в англо - іранському конфлікті перед Радою Безпеки Об'єднаних Націй.

● **Експерти з департаменту стейту** передбачують, що нафтова криза в Ірані дійде свого вершка через два місяці. Росія, на їх думку, сама не втрутиться до Ірану. Їй ідеться тільки про те, щоб не дати нафти Англії.

МАНЕВРИ СОЮЗНИХ ВІЙСЬК У НІМЕЧЧИНІ — ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДЛЯ АҐРЕСОРА

Німеччина. — Смертельно серйозна воєнна „гра", як висловився один кореспондент про маневри аліянтських військ у Західній Німеччині, почалися 3 жовтня атакою „ворога" з чехословацького кордону і його „невдалим" парашутним десантом біля мосту на Райні між Вормсом і Манґаймом. Десант спустився на відповідне місце, але в невідповідний час і був „знищений" на 60% артилерією і танками. Генерал Томас Генді, командант американських військ в Европі заявив, що маневри, в яких бере участь понад 160,000 аліянтських військ „можуть бути попередженням для кожного потенційного аґресора". Спостерігачі підкреслюють розміри, вправність і ентузіязм американських, британських і французьких сил.

ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ НІМЕЦЬКА ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ АЛІЯНТСЬКОЇ КОНТРОЛІ

Бонн, Німеччина. Вчора тут відбулися вже треті з черги наради між аліянтськими високими комісарами і західнонімецьким урядом в справі підготовки проєкту т. зв. контрактового мирового договору з Німеччиною, що мав би заступити дотеперішній окупаційний статут, і хоча повідомлено, що на цій конференції зроблено „заохочуючий проґрес", проте заповіджено ще четверті наради. В поінформованих колах вважають, що аліянти і німці досі не потрапили погодитись на принципи такого договору головно через щораз більшу німецьку опозицію до цих основних контрольних прав, що їх резервують собі аліянти. Німецький уряд сам відмовляється від будь-яких коментардів на тему дотеперішнього перебігу нарад, але німецька преса довідується, що канцлер Аденауер, як „добрий німець", мусів відкинути деякі аліянтські застереження, домагаючись повної німецької суверенности в заміну за німецьке зобов'язання дати відповідний вклад в західно-европейську оборонну підготовку. Дати чергових нарад не встановлено, але вони мали б відбутися перед 10-тим жовтня.

В СССР ПРОРОКУЮТЬ РАКЕТНІ ЛЕТИ НА МІСЯЦЬ

Москва. — Член-кореспондент Артилерійної Академії і видатний совєтський експерт д-р Тіхонравов пише в московській газеті для дітей „Піонерська Правда", що багато з читачів цієї газети колись братимуть участь у міжпланетних подорожах. Він твердить, що досягнення совєтської науки уможливлюють побудову міжпланетного корабля для подорожі на місяць і сусідні планети. Тіхонравов підкреслює швидкий ріст совєтської науки в галузі ракетових і турбо-моторів, що не відстають від західних, а може й переганяють їх. Міжпланетні кораблі мусять мати більшу швидкість, як сучасні ракетні літаки, які мають швидкість 900 км. на годину. Тіхонравов пише, що корабель для лету на місяць, за підрахунками совєтських інженерів, мусить важити 1000 тонн. На його думку розвиток піде трьома щаблями: збільшення віддалі лету ракетних літаків в атмосфері, потім спорудження штучного супутника (сателіта) землі і нарешті мандрівка на місяць та планети.

нети. Американські вчені, як відомо, з'ясували такі можливості ще в 1949 р., але совєтський вчений це промовчує.

● **Фонд Добродійности** при юнії шахтарів вугілля зріс до 100,000,000 долярів. Він був заснований в 1946 році на підставі умови підчас страйку. До нього підприємці платять 30 центів від кожної тони вугілля. З фонду користали досі 2,721,000 осіб.

ЧЕРВОНІ ВІДКИНУЛИ ПРОПОЗИЦІЮ ГЕН. РІДЖВЕЯ

Токіо, 4. жовтня. — Комуністичне командування в Кореї відкинуло сьогодні пропозицію аліянтського головного команданта на Далекому Сході, ген. Метью Ріджвея, щоб дальші переговори в справі перемир'я в Кореї перенести з Каесонг в Сонґгіон, положеного коло вісім миль на схід від Каесонг на половині дороги між фронтовими лініями. Ген. Ріджвей видвигнув цю пропозицію минулого тижня, вважаючи, що запропоноване ним нове місце переговорів дає менші можливості порушити його невтральності, під закидом чого комуністи перервали переговори в Каесонг. Червоне командування, відповідаючи на пропозицію ген. Ріджвея після сімох днів проволоки, не закриває дверей до дальших переговорів, але пропонує відновити їх на комуністичних умовах і в давньому місці в Каесонг. Свою відповідь комуністи передали вчора аліянтським зв'язковим офіцерам, але щойно сьогодні відкрито зміст відповіді. Комуністична пропаганда рівночасно почала нову кампанію проти аліянтів, цим разом обвинувачуючи їх, що вони використовують японські бази і японський воєнний потенціял для підготовки нового наступу на Північну Корею та до відновлення „повної війни". З аліянтських джерел повідомляють, що після двох місяців спричиненої комуністами перерви в мирових переговорах та з уваги на видвигані комуністами щораз нові труднощі і застереження щодо їх відновлення, аліянтське командування може остаточно поставити червоним ультимативне домагання щодо відновлення переговорів на таких умовах, які виключали б дотеперішні труднощі та проголосити ці переговори за остаточно зірвані, якщо комуністи намагатимуться дальше їх саботувати, використовуючи невиясненну ситуацію для відбудови свого фронту і підготовки до нового наступу. Рішення в цій справі могло запасти під час відвідин ген. Омара Бредлі, голови шефів об'єднаних штабів американських збройних сил, на Далекому Сході.

АЛІЯНТСЬКИЙ ОСІННІЙ НАСТУП В КОРЕЇ УСПІШНО ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Корея. — Заповіджений командантом аліянтських сухопутніх сил на фронті в Кореї, ген. Джеймсом Ван Флітом, аліянтський осінний наступ розгортається з кожним днем інтензивніше, головно на 40-милевому центрально - східному секторі фронту. Вчора на цьому фронті аліянти наступали вже більшими силами, включно з важкою артилерією, танками і вогнеметами. В багатьох випадках приходило теж до рукопашних боїв, в яких ворог поніс великі втрати, розпачливо обороняючи свої укріплені позиції. Не зважаючи на запеклий спротив ворога, аліянти відперли його коло дві милі на північ. До найбільш запеклих боїв приходило на центральній ділянці фронту в районі відомого ворожого „залізного трикутника". Теж на західному секторі на північ від Сеул і Каесонг, аліянтські війська, після сильної артилерійської підготовки впродовж останніх днів, перейшли вчора від попередної патрульної акції до „обмеженого наступу" — більшими силами, здобуваючи терен та завдаючи ворогові багато втрат. Північно-корейські і китайські червоні в поодиноких випадках навіть не пробують ставити спротив і здають свої позиції без одного вистрілу. Сьогодні вранці на цілому фронті була сильна акція аліянтської артилерії, правдоподібно в підготовці до дальшого наступу. Аліянтська авіяція продовжувала стратегічне бомбардування ворожого запілля, зокрема ворожих комунікаційних шляхів, якими ворог безупину перевозить воєнний матеріял та нові підкріплення на фронт. Впродовж дня аліянтські літаки спостерегли і бомбардували на північно-корейських дорогах понад 4,300 ворожих вантажних автомашин, знищуючи велику їх частину.

КОМІТЕТ ОН. ПРИГОТОВИВ ПЛЯН ПРОТИ АҐРЕСІЇ

Ню Йорк. — Комітет Колективних Заходів Об'єднаних Націй, що складається з представників 12-ти країн та завданням якого було приготовити плян колективних заходів проти кожної аґресії, повідомив про закінчення підготовки свого пляну, що буде переданий під ухвалу Генеральної Асамблеї на найближчій сесії, що має початися наступного місяця в Парижі. Голова Комітету, Карльос Муніз, виявив, що „створення системи колективної безпеки не є кінцевою ціллю Об'єднаних Націй", як радше „неприємною конечністю" теперішнього положення в світі, в якому не можна легковажити можливостей нової аґресії. Характеризуючи загально приготований плян Муніз заявив, що „нашою ціллю не було встановити якусь понад-національну структуру", тільки створити плян вкладу збройних сил поодиноких націй для спільної оборони перед можливою новою аґресією.

ПРИСПІШУЮТЬ ЗБРОЄННЯ АТЛАНТІЙСЬКИХ КРАЇН

Париж. Погіршення міжнародного положення та загострення політичної кризи в світі заставляє країни Північно-Атлантійського Пакту приспішити здійснення широко закроєної оборонної програми, зокрема щодо власного озброєння. В тій цілі вже на початку наступного тижня тут почнуться перші ділові наради створеного на останній конференції в Оттаві т. зв. Екзекутивного Комітету Організації Північно-Атлантійського Пакту, до якого входять такі фінансові спеціялісти як Аверел Гарриман від Злучених Держав, Гюґ Ґейтскел від Британії і Жан Моннет від Франції, як теж представники дев'ятьох інших членів Пакту, переважно їхні міністри фінансів. Головним завданням цих нарад буде справа фінансування приспішеної оборонної підготовки та відповідний поділ фінансових тягарів на поодинокі країни. — Вчора до Парижа прилетів з Ню Йорку шеф штабу американської армії, ген. Лотон Коллінс, якого зустрів на аеродромі ген. Айзенгавер та шеф його штабу, ген. Ґрунтер.

В СВІТІ

● **Гумові балони** з пропаґандивними летючками і брошурами пускають країни комінформу до Югославії.

● **Майор Імпелітері заявив** у Міляні, що італійські урядовці завдають йому більше діла підчас його побуту в Італії, ніж його власні урядовці в Ню Йорку.

● **Ізраїль готовий приступити** до переговорів з ОН про відшкодування арабським біженцям, які втратили своє майно і землю в Палестині.

● **„Пильність, — це ціна свободи"** — такий напис має прапор, що його вивісять незабаром на будинку головної квартири Атлантійського Союзу біля Парижу.

● **Червоні в Китаї були стомлені** й невеселі підчас святкування в Пекіні других роковин комуністичного режиму в Китаї, — таке враження мають у Гонґ Конзі слухачі пекінських радіопередач та читачі пекінської преси.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НІМЕЦЬКЕ „ВОЗ'ЄДНАННЯ"

Поділ Німеччини на Західну і Східну, яка перебуває під контролею Москви — це одна з тих фатальних помилок демократичних потуг, а зокрема Злучених Держав, яких вони наробили наприкінці другої світової війни, довіряючи слову Сталіна. Західна Німеччина опинилась у сфері впливів демократичних потуг, відбудовується, оживає економічно і стає майже самостійною державою. Зате Східна Німеччина, яку віддано під контролю Кремля, зазнає долі совєтських сателітів. А тепер Москва хотіла б ще при допомозі комуністичного режиму Східної Німеччини запанувати над цілою Німеччиною та включити її згодом до СССР. Тому саме Сталін став тепер таким великим німецьким „соборником". На цім соборницькім сентименті грає не тільки комуністичний режим Східньої Німеччини, але й уся комуністична пропаґанда в світі, домагаючись негайного „воз'єднання" обох частин Німеччини.

Поминаючи большевицьку пропаґанду, як і аґресивні пляни Москви, сама справа злуки неприродно й нерозумно поділеної Німеччини на дві держави під різними режимами і впливами, турбує усіх німецьких патріотів. Журить вона зокрема тих, що живуть у Західній Німеччині й схиляються на бік демократичних потуг, з якими хотіли би бути в оборонному союзі, зверненому проти можливого совєтського наступу на Захід. Як тепер погодити фактичний поділ країни з природним змаганням німців до злуки, справа не легка, тим більше, що в цю складну проблему вмішалися вже й церковні кола, загостривши її ще й з релігійного боку. А що Кремль вміє використовувати навіть і такі конфлікти для своїх цілей, видно найкраще, що діялося на західно українських землях, які з наказу безбожницького Кремля „воз'єднувано" також і релігійно, очевидно, не для релігійних цілей, а тільки московсько-імперіялістичних.

В той час, коли Москва голосить конечну потребу негайного об'єднання цілої Німеччини, щоб тим як не знищити, то хоча ослабити західні впливи і так опанувати комуністами ввесь німецький нарід, Протестантська Церква в Західній Німеччині висловилась за скликання конференції в цілі доведення до з'єднання запропонованого східньо-німецьким комуністичним урядом. Ясно, що цей уряд робить, те що йому наказує Москва. Канцлер Західної Німеччини, Конрад Аденауер, відкинув цю пропозицію, знаючи добре з досвіду інших країн, які стали жертвами Кремля, що такі конференції означають, до чого змагають та які бувають з них висліди. Проте, треба рахуватися з тим, що Протестантська Церква в Німеччині сильна і впливова. Тим самим її голос у справі злуки обидвох частин Німеччини таки матиме вплив на німецьке населення. В цьому і небезпека. Хоча всі німці, як протестанти так і католики, за одну Німеччину і проти війни з Росією, проте вони готові тепер через проблему злуки поділитись і внутрішньо себе ослабити, а навіть розбити. Як пише американський колумніст Лодвел Денні, крайні елементи, як з протестантського боку, так і католицького, можуть в акції злуки дійти в своїм запалі навіть і до того, що „їм важніше буде взаїмно себе поборювати, ніж станути разом проти Сталіна". Дуже слушна заввага. Як би в змаганні до злуки Німеччини почала грати ролю ще й ривалізація між обидвома німецькими Церквами, то з цього скористав би багато тільки єдиний Сталін, а німецький нарід попав би скоро в „соборну" неволю, і то разом зі своїми Церквами.

БЕЙЗБОЛ

Минулої середи в сенатському підкомітеті закордонних справ відбувалося цілоденне переслухання в справі призначення Филипа Джессупа американським представником в Об'єднаних Націях. Голова підкомітету, сенатор Джан Спаркмен, два рази перервав переслухання, щоб подати приявним „важливе повідомлення": кінцевий вислід змагань в бейзболі між дружинами „Даджерс" і „Джайянтс", що закінчилися перемогою цих останніх з вислідом 5:4.

Неознайомленого з американськими звичаями чужинця, що в цих днях опинився в будьякій американській місцевості, від багатомільйонової метрополії Ню Йорку починаючи, а на навіть найменшій місцевості кінчаючи, напевно вразить дивне і незрозуміле явище: величезна більшість американців всіх віків, професій і стажів інтересується в найбільшій мірі теперішніми світовими серіями т. зв. бейзболу. В приватних домах, в публічних льокалях, на вулицях, навіть у фабриках і бюрах, якщо тільки на це дозволяють обставини, збираються більші і менші групи людей та одні приглядаються, інші слухають, а ще інші дебатують — в усіх випадках мова про — бейзбол. Про самі майдани, де відбуваються ці серії бейзболу, вже й не говорити! Там днями і ночами вистоюють люди, щоб дістати квиток вступу, а часто — як це було кілька днів тому — розвалюють огорожу і входять на майдан „спонтанно". Під час таких серій на дальший плян відходять всі інші справи: податки, наявні і можливі війни, навіть погоня за грошем. Що це за звір той бейзбол, що має таку магічну силу серед американського населення?

Бейзбол — це своєрідний американський національний спорт, яким займається безліч аматорських і професійних спортових дружин, яким одушевляється вся молодь і яким до найвищих меж інтересується все населення. Очолюють цей спрот висококвалiфіковані професіоналісти, що мають величезні платні та є майже національними героями.

Гра бейзболу полягає в змаганні між двома дружинами, по дев'ять змагунів кожна, які по черзі кидають малий мячик, відбивають його відповідно „оформленим" дерев'яним кійком, ловлять м'ячик та бігають між „базами" — окремо визначеними місцями на спортовому майдані, від яких і гра має свою назву. Гра відбувається на спортовому майдані, на якому визначується чотирокутник, кожний кут якого, віддалений один від одного 90 футів, становить „базу" — 1-шу, 2-гу, 3-тю і „вихідну" (говм бейз). Кожна (професійна) дружина мусить мати дев'ять змагунів, але в грі завжди є тільки один м'ячик і один кіок (палиця), хоча не доконче той самий. Гра, як згадано, полягає в киданні м'ячика, відбиванні і ловленні його та в біганні від бази до бази в тому часі, як відбитий м'ячик є поза полем гри. Котра з дружин оббіжить більше разів ці бази, та й виграє.

Практично гра виглядає так: вся гра відбувається на „вихідній базі". Там у відповідному віддаленні є місце для ловця і відбивача. Приблизно посередині поля є місце для кидача. Бігання довкола баз відбувається в порядку протилежному до ходу вказівки годинника і обіг є успішний тоді, як грач, вибігаючи з вихідної бази, діткнеться першої, другої і третьої та повернеться назад до вихідної. Сімох з дев'ятьох грачів одної дружини займають позиції на грищі, зі завданням ловити відбитий м'ячик. Двох інших, „кидач" і „ловець", — творять „батерію". Гру починає кидач з центру грища, кидаючи м'ячик до „ловця", що стоїть біля вихідної бази у відповідному віддаленні від відбивача з другої дружини. Цей відбивоч має за завдання потрапити дерев'яним кійком в кинений кидачем в напрямку ловця м'ячик, відбити його по можності якнайсильніше і в тому часі, як м'ячик є в повітрю, оббігти „бази". Кидання і відбивання м'яча відбувається по черзі. Гра не є обмежена часом і її вирішує неуспіх грачів. Відбивач може відбивати цілий день, але він мусить відійти, як три рази не потрапить в м'ячик, або як його противники із зловленим м'ячем зловлять його (діткнуть м'ячем) між базами, або як відбитий ним м'яч зловлять в повітрю. Тоді він мусить відійти і на його місце приходить другий грач з його дружини і так аж доки всі дев'ять не перейдуть. Тоді змінюється ролі між дружинами. Котра з дружин має більше успішних обігів баз, та й виграє. Якщо відбивач бачить, що він не вспіє оббігти баз, він може за відповідними правилами вернутися, але тоді для гри нічого не здобуває. В самій грі є багато всіляких правил, від респектування яких залежить перемога.

Так в загальному виглядає гра бейзболу. — Цим спортом займається велика частина населення, зокрема шкільної молоді. Дружини бейзболу існують теж в багатьох інституціях, професійних спілках і т. п., включно з армією, крім професійних дружин. Ці останні зорганізовані в ліґи і творять вже т. зв. „зорганізований бейзбол", зі своїми управителями та досить значними фінансовими приходами. Часом одній такій грі професійного бейзболу приглядається до 100,000 осіб. Найвищою владою зорганізованого бейзболу є краєва комісія, що складається з голов двох найбільших ліґ та одного вибраного голови. Між цими ліґами організується „сезон", завершенням якого й є „світові серії".

Бейзбол, ця досить проста і рівночасно скомплікована гра, що стала американською пристрастю, причинилася у великій мірі до здобуття американцям слави „спортової нації". А проте, цей спорт є, виходило б — досить однобічний та не має більшого впливу на фізичний розвиток і здоров'я народу. Це виявилось головно підчас мобілізації в останній світовій війні, коли поборові комісії відкидали величезний відсоток молодих людей від служби в збройних силах власне через фізичне недорозвинення або фізичні і ментальні недомагання. Було б інтересно перевести фахову паралелю між спортовим розвитком в Америці та в інших країнах, головно европейських, але це вже залишаємо фахівцям спортової ділянки.

К. Смовський, ген. хор. УНР

РОСІЙСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ

(Ще одна історична правда про нього)

В сучасний період розвитку історичних подій, російська стара і нова еміґрація опридiлюючи себе „демократами", з перспективи майбутнього, намагається на сторінках преси визначити майбутній устрій „демократичної" федеративної російської імперії. Майже всі російські політичні угрупування підходять до цієї справи з одної точки зору — імперіялістичної. Вони теж шукають різних способів, щоб притягнути до співпраці поневолені народи, насильно включені до СССР. Але ці народи й їхні політичні діячі не забули і ясно усвідомлюють, що 35 років тому вони були поневолені російською імперією і тимчасовим російським урядом, на чолі з цими ж самими провідниками російської „демократії".

На з'їздах в Америці і Европі російська політична еміґрація фактично заманіфестувала, що в майбутньому, після розвалу большевизму, вона лише перефарбує червону кріваву імперію на — „демократичну" і „федеративну" російську імперію.

До цього часу, ще не знайшлося ні одної російської політичної групи, яка б заявила, що після знищення большевицького режиму всі народи, які були під московською окупацією, матимуть право на самостійні національні держави в своїх природніх етнографічних кордонах. А прецінь тільки самостійні держави могли б свобідно рішити також і про співжиття із московським народом. В останніх часах активізується група старих „демократів", яку очолює Алeксандер Керенський. Програма створеної ним та його однодумцями „Ради визволення народів Росії" стверджує, що вони стоять твердо на концепції „єдиной недєлімой Росії".

На цю тему, українська преса в Америці і Европі присвятила дуже багато уваги і домагалась щоб російські „демократи" схаменулись і нарешті стали на справедливий шлях щодо проблеми народів, які мали свої держави, вже після російської революції в 1917 році. Але російських політичних провідників ніщо не переконує, більше того, вони навіть застрашують американський нарід, що коли американські політичні чинники після знищення большевиків допоможуть відірватись окремим державам поневолених народів і тим самим поділять Росію, тоді вони так само програють війну з большевиками, як і програв її Гітлер. Зокрема „російські демократи" і російська еміґрація, стара і нова, різних політичних напрямків обурилась на державного американського секретаря Діна Ачесона, який у своїй промові сказав історичну правду, що Росія від 500 років імперіялістична. Ці „демократи" написали навіть відкритого листа 28-го червня 1951 р. до Н. И. Таймс, заперечуючи слова Ачесона. Цей лист підписало аж 14 російських „демократів"!

На лист російських „демократів" українська преса в ЗДА і Европі подала свої коментарі, які стверджують неправдивість історичних фактів в російському спростованні, а також подала цілий ряд статтів про історичні докази, що російський царський імперіялізм нічим не різниться від імперіялізму „демократів" чи червоного Сталіна.

Російські „демократи" мотивують і листа тим, що російський „демократичний, тимчасовий уряд" у 1917 р. (очолюваний Керенським) відмовився від будь якої експансії, анексій. Як це виглядало в практиці?

У 1917 році в липні в Москві, від Української Військової Ради — московської округи, була призначена делеґація в складі: пол. Мілашевський, сот. Савченко і автор цього допису їхати в Петроград до військового міністра тимчасового Уряду, пол. Верховського, а в разі потреби звернутись до Голови Уряду Керенського. Делеґація мала завдання дістати дозвіл на організування українських частин в московському і петроградському округах. Пол. Верховський прийняв делеґацію, але не дав згоди на організування українських частин, а лише погодився на зформування одного пішого полку і то не більше як 2 тисячі чоловік, з тим, що цей полк буде охороняти „Учерeдітельноє собраніє". До салдат російської національности урядові чинники на той час не мали довір'я, бо багато з них уже були полонені (розаґітовані) большевицькою пропаґандою, і здеморалізовані. Не дивлячись на заборону і перешкоди військового міністра і уряду — українці вже від травня того ж року мали зформовані в Москві піший запорізький полк в шість тисяч вояків, два дивізіони артилерії — ці формації стояли на периферії Москви, а кінний український полк у Твері. Також на той час в Петрограді, Стрельні, в Павловську, і в Красному Селі (літній лагер) були українські частини, які самочинно відділялися від запасових полків і збірних пунктів після виходу зі шпиталю по раненню. Після візити у пол. Верховського, наша делеґація вирішила безпосередньо звернутись до Керенського і через два дні була ним принята. Але Керенський, рішучо відмовив і поділяв рішення пол. Верховського, та дав нам зрозуміти, що „нєт, нє било и нє будєт", а навіть почав говорити підвищеним тоном про український сепаратизм, кажучи, що українські демократи з Українською Центральною Радою зраджують „російську безкровну революцію". Але пол. Мілашевський мав боєві нагороди: Золоту Зброю, його груди були завішені бойовими орденами — і він також підвищеним тоном відповів, що ми, представники українського війська, прибули в державних справах українського народу. Керенському висказані пол. Мілашевським слова не подобалися; він устав з фотелю почервонів, пройшов кілька кроків по кабінеті, знов сів до фотелю, намагаючись себе стримати.

В дальшій розмові про українські справи пол. Мілашевський, між іншим, нагадав, що великий князь Микола Миколаєвич ще в 1915 р. запевнив полякам, що після закінчення війни Польща матиме автономію, а також дав дозвіл на формування польських національних частин — „Леґіон Пулаского". Знову на австрійському фронті перебував тоді польський леґіон під командою Пілсудського. Треба сподіватись, що після війни Польща, а також Балтійські держави відокремляться від Росії і створять свої національні держави, говорив полковник, і напевно відокремиться також і Україна.

Керенський, почервонівши, відповів на це так: „Єслі рускоє врeмeнноє правітєльство нє будєт імєть вооружонной сіли, то только тоґда Польша будєт самостоятельним ґосударством, а балтійскіє малєнькіє ґосударства не моґут существовать без Росії". Далі додав: „Вот потому временноє правітєльство не позволіт формiровать украінскіх частєй".

На цьому закінчилася розмова нашої делеґації з Керенським, і делеґація від'їхала до Москви без жадних наслідків.

Тепер, по 35-ти роках, Керенський і його однодумці твердять, що вони, як демократи, навіть благословили Польщу на самостійну державу. Де ж та правда російських „демократів"? Я думаю, що кожна людина повинна мати свій гонор і відповідати за свої рішення, слова і вчинки.

Балтійські держави, Естонія, Латвія і Литва, також не потребували благословення російських „демократів" і створили свої національні держави власною боротьбою. Ці культурні народи 25 років жили і розвивались своєю національною культурою, економічно були самовистарчальні, а земельні реформи перевели зразково. В цих державах люди не гинули з голоду — як гинув український нарід під російським червоним „ясним сонечком". Думаю, що російські „демократи" не забули, що як тільки повстала Українська Центральна Рада, вона відразу почала співпрацювати з західною демократією — антантою.

А Україна була визнана самостійною також і аліянтськими державами, ба, навіть визнав її Ленін. Українська Центральна Рада почала висилати в серпні в 1917 р. на західній фронт проти німців українських вояків, щоб допомогти антанті стримувати похід німців на схід — головне на Україну. Українські вояки були погружені в ночі в ешелон їхати на фронт в Києві (піший полк імени Богдана Хмельницького), але військовий міністр Тимчасового правительства, пол. Верховський, правдоподібно з відома А. Керенського, голови уряду, дав наказ к-ру гвардійського кірасірського полку (який в той час розгулював у Києві замість бути на фронті) стріляти в українських вояків, щоб не допустити їх виїзд на фронт. В цьому бою українських вояків згинуло забитими і раненими біля пів сотні вояків. Яке право мав пол. Верховський видавати такий безвідповідальний наказ стріляти в українських вяків, коли їх вислав український Парлямент — Українська Центральна Рада, і то на допомогу воякам американським, французьким і англійським, які боролися проти німців.

Керенський в той час випередив Леніна зі своїм модерним гаслом: „Кінець війні, без анексії і контрибуції". Після цього гасла, російські салдати почали кидати фронт.

Це правда, що Керенський в травні 1917 року хотів зробити проти німців наступ на румунському фронті і під Ригою, але це йому не вдалось, бо його наказ ч. 1. зовсім розклав російську армію, а самого Керенського, цей же наказ поклав на лопатки. До того Керенський уже тоді не мав збройної сили боротися проти большевиків, які викидали цю російську „демократію" з Петрограду. Підчас 3-го Українського Військового З'їзду в Києві в жовтні 1917 р. комендант київського гарнізону полк. Оберучев, з наказу полк. Верховського і Керенського, хотів розіґнати З'їзд, і вже дав наказ „російським" юнкерам гарматної школи вжити вогнепальну зброю, але юнкери відмовились від виконання такого ганебного наказу. Тоді полк. Оберучев, наказав негайно прислати до Києва з Житомира чеські частини (які в той час формувались на Україні). Чеськими вояками полк. Оберучев, хотів розігнати українське воїцтво, яке прибуло на З'їзд до своєї столиці з різних фронтів в числі біля двох і пів тисячі делеґатів. Чеські частини прибули до Києва, але вони також відмовились виконувати наказ

(Закінчення на стор. 3)

Іван Хмельницький.

В КРАЇНІ РАБСТВА І СМЕРТИ

22)

У тоталітарній державі був плян організований згори — терору. Була своя п'ятилітка терору, свої стахановці, свої „заплечних справ" майстри, які перевиконували свої криваві норми, отримуючи офіційно за кожну страту. (Це офіційна платня виконавцеві за кожного розстріляного).

Жадного слова про масовий морд не потрапляло у пресу, за винятком так званих показових процесів. (Справа у всіх більших містах після вбивства Кірова, справа Тухачевського, Бухаріна і інш.) Хто наприклад, міг наважитися запитати у всесильного НКВД, за що заарештували його знайомого? Ніхто!

Але як старанно не ховали НКВД-исти свої злочини, вони не змогли їх заковати на завжди.

Неправда ніколи не зможе стати правдою!

Ці могили розкрилися і відкрилася жахлива діяльність „меча диктатури пролетаріяту", який як не дивно... рубав голови тому самому зашмальцьованому пролетаріятові.

Тисячі свідків самі приходили влітку 1943 року і давали свідчення численним закордонним кореспондентам, професорам невтральних держав, численним представникам духовенства.

Вони говорили всі в один голос: і називали дати заарештованих нещасних переважно з 1937-38 рр.

В кишенях замордованих уривки совєтських грошей, за 1937 - 38 р., „Більшовицька Правда", „Молодий Більшовик", вінницькі обласні газети, пачки кременчуцької махорки, гроші, зарібні книжки особистих коштів в'язнл вінницької тюрми за 1937-39 рр.

Ось, лежить на трупі зім'ятий папірець „Протокол обшуку 14 квітня 1938 року. Обшук переведено в кватирі гром. с. Савинець Тростянецького району, Синявського Івана Романовича. При обшукові був присутній громадянин Лужанський. Вилучено пашпорт серія ЕО н. 647075". Жертву знищено разом з актами. Адже тут були непотрібні ні акти, ні факти.

„Квиток збірних грошей в'язня на ім'я Дубиняка Василя з 13 березня 1938 року.

Розписка на ім'я Лотоцького, датована 25. 4. 1937 року.

Протокол обшуку 29. 3. 1938 року у кватирі мешканця с. Нова Ободівка, Оринченка Андрія.

Виписка з присуду військового трибуналу на ім'я Чернявського А., датована 8. 6. 1940 р., якого за ст. 54.6 засуджено до розстрілу.

Тисячі документів, усі майже з датами 1937-1938 рр., хоч зрідка траплялись і з 1936 та 1940 рр.

Кого вони знищували

Тоді ясно квітували липи, але навіть пахощі не могли перебороти смороду, що линув з Підлісної Вулиці.

Сумні люди йшли натовпом, поодинці, по-двоє, по-троє, хустинками витираючи сльози. Часто проривалося ридання.

Розкрилися лише перші могили страшних пекельних каратів смерти. а зеленій траві лежить кількасот тіл замордованих з витріщеними зубами, витеклими очима, з відпалими носами, зі зв'язаними назад руками. Скручені в аґонії тіла пересипані сіллю, цементом, вапном.

Перед трупами лежала дбайливо загорнута білизна, шматки старого жовтого сала, згнилі пачки махорки, совєтська газети з 1937-39 років...

Серед тих розложених тіл, матері знаходили синів, жінки чоловіків, доньки своїх матерів, батьків.

У ті роки (1937-1940) на Україні не було війни, жодного повстання, навпаки, більшовики в своїй облудній і брехливій пресі писали: „все гаразд", що „плани виконуються і перевиконуються", а „жити стало краще, жити стало веселіше".

За що тоді так жорстоко розправлялися большевики з цими людьми і закатували їх? — запитували люди.

На початку 1937 р. сам Сталін висловився, що „25% всього населення СССР є ворогами совєтської влади і наше завдання розкрити їх".

З цього і почалося ...

По всіх районах області від міст до далеких сіл та хуторів проходила хвиля шалених арештів, без ніяких судових наказів.

Аґенти НКВД в кожному селі та місті заранe замічали свої жертви, при чому їх обвинувачення не мало жодних доказів. Дуже часто тут відогравали значну ролю і особисті порахунки аґентів і сексотів. Ці люди оббріхували людей і за це отримували нагороди та підвищення по службі. Ці аґенти знали, що жадного розслідування не буде і нещасній жертві уже не доведеться вийти з пастки.

Заарештованому підшивалося формулювання „ворог народу", щоб якнебудь сформулювати його вину.

Були цілі великі групи населення, до яких НКВД застосовувало свої репресивні пляни. До них належали **колишні військові, чиновники, всі ті, що не заховували своїх релігійних переконань.** Сам факт відвідин християнської церкви (до 1942 р.) розглядався як державний злочин. Серед заарештованих було дуже **багато священиків,** які не дивлячися на переслідування, все ж не відмовлялися від свого сану. В СССР за десятиліття 1929-1939 **років на християн була також гонитва як і в старому Римі** під час поганства. **Лише війна, яка мало не довела большевизм до загибелі, примусила большевиків терміново зревізувати своє ставлення до церкви і дозволити провадити Службу Божу.** Але й це не без розрахунку: церкву зроблено ще одним знаряддям русифікації та большевицької пропаґанди.

МАНІФЕСТАЦІЯ ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ

(13 жовтня 1951 р. в Metropolitan Opera House, Broad & Poplar Streets)

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА міста ФИЛАДЕЛФІЇ й ОКОЛИЦІ!

У другій світовій війні обі тиранії: брунатна-гітлерівська, і зокрема червона-сталінська вживали всіх засобів, щоби знищити духово і фізично український народ.

Серед пожеж і руїн втікали сотні тисяч українських збігців перед большевицькою навалою, залишаючи сплюндровані ворогами хати й оселі та й несучи із собою ідею свободи для рідного народу, який попав у страшну большевицьку неволю.

Понад 150 тисяч українських скитальців опинилось вкінці під охороною збройних сил західних демократичних держав і завдяки їм, а головно завдяки Злученим Державам Америки змогли вони переселитись на нові місця поселення.

Около 50 тисяч українців дістало захист у Злучених Державах Америки і тут почали ці нові наші поселенці спокійне і свобідне життя.

Сталося це завдяки зорганізованій помочі давніх українських поселенців у Злучених Державах Америки — цієї свідомої української американської громади, яка подала братню руку знедоленим братам і сестрам на скитальщині.

У свойому намаганні прийти із зорганізованою допомогою українським жертвам війни українська американська громадськість створила спільним зусиллям і великою жертвенністю спеціяльну Організацію допомоги для потребуючих помочі українців: Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, який в першу чергу зайнявся найпекучішою справою помочі українським скитальцям і переселення їх до заморських країн на нове поселення.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет виконав покладені на нього завдання. Доконане ним діло — це один з найбільших наших осягів останніх десятиріч.

Це осяг невміручого українського серця й об'єднаних наших зусиль.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, завдяки своїй послідовній праці і вмілому господарюванню став міжнароднім чинником у допомоговій акції.

Його діяльність ще далеко не закінчена.

Чаша горя і трагедій наших скитальців і всього нашого народу ще не виповнилась. Воєнні інваліди, каліки, хворі й немічні в західних районах Европи кличуть до нас із роз пукою в очах: „Поможіть нам, брати!"

Нові світові події розкриють незабаром всю глибину руїни і нещастя, в яких наш народ вже тепер у неволі тихо, але на всю силу озивається до нас: „Браття, готуйте нам допомогу!"

Теж і тут, у нашій країні є між нами такі, яким потрібно братньої помочі. Найближчі Треті Загальні Збори Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, які відбудуться в днях 12, 13 і 14 жовтня 1951 р. у приміщенні готелю Бельв'ю-Стретфорд у Филаделфії, Пенсилвенія, на розі вулиць Брод і Чеснет, присвятять цим справам свою головну увагу.

Треба, щоби всі ці справи стали загальними, щоб ними турбувалось серце кожного українця у Злучених Державах Америки.

Тому Громадський Комітет міста Филаделфії й околиці закликає українське громадянство доказати своє зацікавлення діями, які веде Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, і взяти масову участь у

СВЯТОЧНІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ,

яка відбудеться з нагоди Третіх Загальних Зборів ЗУАДК в суботу, 13 жовтня 1951 р., о год. 8-ій вечором, у великій залі Метрополітен Опера Гавз у Филаделфії, на розі вулиць Брод і Попляр.

На цьому святі виступлять з промовами визначні американські державні мужі.

В концертовій частині цього свята виступлять найкращі українські мистецькі сили. Вступ на концерт за безплатними квитками (тікетами), які видає ЗУАДК українським організаціям.

Приходьте всі на Маніфестацію!

Давні українські поселенці та й уроджені тут українці, щоб гордитись успіхами своєї Організації, яку створили і і працею.

Нові українські іміґранти, щоб показати свою вдячність ЗУДКомітетові й усій українській громаді в ЗДА за допомогу і вможливлення поселитись у цій спокійній країні.

Приходім усі, щоби спільно заманіфестувати свою волю допомагати разом Злученому Українському Американському Допомоговому Комітетові сповнити ті важливі завдання, які ставить перед ним життя.

Нашою масовою участю у Маніфестації 13 жовтня ц. р. у Филаделфії заявимо нашу вдячність американському народові й його урядові за зрозуміння для українських потреб і за прихильне ставлення до українських скитальців, які отримали від них змогу зажити вільним життям у цій щасливій країні.

Нашою масовою участю у Маніфестації 13 жовтня ц. р. у Филаделфії покажемо перед цілим світом нашу зорганізовану силу й готовість дальшої праці на добро свойого народу.

Тому кожний українець — учасником Маніфестації 13 жовтня ц. р. у Филаделфії!

Филаделфія, 30 вересня 1951.

Громадський Комітет міста Филаделфії й околиці:

Роман Карбівник (голова)
Остап Тарнавський (секр.)

Петро Андрусів, Теофіль Бак-Бойчук, Осип Бакай, Іван Банах, Віктор Басюк, В. Бідей, Володимир Блавацький, Степан Бриндзей, Василь Будай, Лідія Бурачинська, Микола Бурий, Тарас Бурий, Микола Ценко, Іван Харамбура, Андрій Хром'як, Семен Чорномаз, Михайло Дармограй, Тома Дармограй, Роман Дяків, Михайло Долінний, Зосим Дончук, Володимир Дорошенко, Михайло Дубас, Павло Дубас, Мирон Дуда, Іван Дудан, Михайло Диміцький, Михайло Елько, Володимир Ґалан, В. Ґелета, Петро Ґенґало, Мирон Ганушевський, Марія Голуб (Мільвін), Олександер Горохівський, Марія Горохівська, Микола Іщук (Честер), Петро Іваш, Юрій Івченко, Лев Яцкевич, Катерина Ярош, Іван Яворський, Ілля Кізь, Корнило Кізюк (Честер), Микола Кобель, Теся Костик, Петро Котельницький, Михайло Кушнір, Олена Лотоцька, Данило Лимаренко, Ігнатій Мармело, Дмитро Матіїшин, Петро Меґик, Андрій Мідзяк, І. Микита (Честер), Прокіп Мосьондз, Микола Мухін, Василь Надраґа, Василь Новак (Честер), Юрій Оранський, Михайло Паранич, Дмитро Пасічник, Іван Поритко, Теодор Радинський, Богдан Романенчук, Іван Рубель, Микола Сеник, Степан Слободян, Євгеній Слободян, Теодор Сорока (Честер), А. Стадник (Трентон), Богдан Старуч, Іван Струк, Анна Сивуляк, Сергій Шевченко, Анатоль Штанько, Олена Штогрин, Петро Тарнавський, В. Татомир (Брістоль), Василь Титанич, Мирон Утриско, Петро Василащук і Іван Жмутин — члени Комітету.

Увага!

Відвідайте виставку праць українських мистців у виставових залях Готелю Бельв'ю у Филаделфії на розі вулиць Брод і Чеснет у днях 12, 13 і 14 жовтня ц. р.

Відвідайте теж виставку українського друкованого слова (газет, журналів і інших видань). Виставка відкрита теж підчас Третіх Загальних Зборів ЗУАДК у тих же самих днях і в тому самому приміщенні, що мистецька виставка.

Усі пожертви, гленські внески і запити у справах Третіх Загальних Зборів ЗУДК і Великої Маніфестації 13 жовтня 1951 р. у Филаделфії шліть на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN
RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA.

РОСІЙСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ

(Закінчення зі сторони 2)

Верховського і різних Оберучевих.

Російська еміграція, стара і нова, всякими правдами і неправдами хоче доказати американським політичним чинникам, що російський нарід далекий від імперіялістичних цілей і немає нічого спільного з комунізмом, що його, мовляв, тримає в своїх руках тільки кремлівська шайка міжнародних розбійників. Дозвольте запитати, вас, п. Керенський, від якої національности большевиків ви втікли зі своїми соратниками, за кордон? Ви ж втікли з Росії від чистокровних російських комуністів, яких виховав Ленін! Керенський, Абрамович і їх однодумці, за 35 років перебування на еміграції, зробили такий поступ в українському питанні, що погоджуються після знищення большевиків нагородити український нарід автономією, чи якимось плебісцитом на Україні. Дуже сумно, що російська „демократія" сидячи за океаном забула, що Україна ВІДНОВИЛА своє державне існування ще в 1917 р. А її екзильний і правний уряд, себто уряд Української Народної Республіки, що зі своїм військом три роки боронив Україну від червоної і білої окупації, перебуває на еміграції й до цього часу та продовжує визвольну акцію проти червоного московського окупанта.

Російським „демократам" старої і нової еміґрації треба думати виключно за російський нарід, а не за український. Після перемоги над большевизмом треба буде переводити плебісцит хіба тільки серед тих росіян, які залишаться на російській етнографічній території, чи російський нарід схоче мати таких російських „демократів" при владі, як Керенський та його однодумці. Отже краще вам, російським демократам, думати про свій плебісцит, але не ламати собі голови над плебісцитом для українського народу!

Всі російські режими: царський, „демократичний" (временное правітельство), ген. Денікіна, і комуністичний нищили нечуваним терором у світі український нарід найдикішим способом, якого не знає людська історія. Російським демократам насьогодні не треба думати, дати чи не дати автономію українському народові, а треба поважно подумати над тим, що українському народові треба буде звернути ті багатства, що всі російські режими вивозили і зараз вивозять з України до Москви і Петрограду. Бо ж російська „демократія", п р авдоподібно, зобов'язалася звернути ще царські борги, російських комуністів, також свої, які зараз одержують від американського народу, бо американський нарід стягав податки від своїх робітників не для того, щоб пізніше ці позики подарувати Росії.

Моя думка, і порада, російським „демократам", треба шукати шляхів до порозуміння з українськими політичними чинниками на еміґрації — з Урядом Української Народної Республіки, і його правним парляментом Національною Радою до співпраці, як рівний з рівним, бо доля судила українському народові бути сусідом з московським народом.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **„Наш Вік" — тижнева газета** в Торонто відновила свій вихід після довшої перерви. Перше число відновленої газети датовано 29. вересня.

● **Першу річницю праці ОДУМ** в Канаді відзначили 22. вересня в Торонто спеціяльним вечером в Українському народному домі.

● **Виставка воєнних пам'яток** недавної української минувшини була влаштована 21. і 22. вересня в Гамільтоні (Канада). Виставка, що подала матеріяли і пам'ятки за час від воєнних дій української революції 1917-21 рр. до часів УПА, мала великий успіх. Ініціятори її — ген. Садовський і п. Антонюк.

● **„Університет дістав український текст з 1484 року"** під таким заголовком містить канадійська газета „Вінніпеґ Трібюн" в числі за 26 вересня повідомлення про те, що „Український Студійний Фонд Вінніпеґу" (голова М. Смерчанський) подарував славістичному відділові манітобського університету (Вінніпеґ) цінну старовинну рукописну книгу, датовану 1484-им роком. Книга має назву „Пом'яник" і містить список померлих видатних людей того часу з цінними даними східно-слов'янської генеалогії та історії української церкви. Книжка являє собою також автентичне джерело з української мови й палеографії 15-го століття. Добре збережений рукопис доставлений до Вінніпеґу зі старої книжкової колекції проф. Олександра Колесси з Праги професором Я. Рудницьким, який завідує відділом славістичних студій на манітобському університеті у Вінніпеґу. На його думку — це найстаріший український манускрипт у Канаді, який, як висловлюється газета, дорівнює своїм віком — вікові Колумба.

● **Українські мистці і скульптори Петро Меґик, Богдан Мухин, Стефан Рожок і Кл. Трофименко** виставляють свої мистецькі праці на виставці новоприбулих митців, яка відкривається 5-го жовтня в Филаделфії у співпраці з Міжнародним Інститутом Филаделфії. Крім українців у виставці беруть участь литовці, росіяни, німці й англійці.

● **Ректором Української Духовної Семінарії у Вашинґтоні призначений о. Р. Лободич,** кол. крилошанин львівської архиєпархії і кол сенатор до варшавського сойму.

НОВІ ІМІҐРАНТИ

Дня 11-го жовтня приїдуть старанням ЗУАДК кораблем „Дженерал Стерджіс" до порту Ню Орлінс такі іміґранти:

Кравченко Михайло; Кравченко Павло; Челяда Мирон, Параскевія, Роман, Люба-Марія; Делаускі Іван, Гільдеґард; Криловецький Гілярій; Назаревський Петро.

Того ж самого дня, тим самим кораблем приїдуть до Ню Йорку: Онуляк Степан, Антоніна, Осипа.

З МУЗИКИ

АРКАСОВА ОПЕРА „КАТЕРИНА" В НЮ ЙОРКУ

З ініціятиви Комітету Американського-української молоді Метрополітальної Округи Ню Йорку та старанням місцевого відділу Українсько-американських Ветеранів, — відбулася дня 23-го вересня 1951 р. в залі Фешин Інституту вистава опери „Катерина" М. Аркаса.

Щодо авторства опери „Катерина" були свого часу сумніви; дехто висував претензії Суслова; Одначе матеріяли архіву Аркаса в Київській Академії Наук доказують таки авторство Аркаса.

Гарячий український патріот і меценат, Микола Аркас (1852-1909), син команданта чорноморської флоти, автор відомого підручника — „Історії України", віддався всеціло українській національно-культурній праці. Подібно як старший за нього, знаний філолог, Петро Ніщинський (1832-1896), Аркас цікавився теж музичною справою і бажав поширити український оперовий репертуар. Але за здогадами музикологів Аркас був тільки автором мелодійного матеріялу „Катерини", що його оформив і зладив партитуру запрошений фаховий музик, бо сам Аркас не мав глибших музичних студій. Лібретто до опери „Катерина" складене на основі відомої поеми Шевченка, але музична вартість опери не досягає мистецького рівня Шевченківської поеми. Так, наприклад, зростання драматичної лінії поміж героїнею і батьками, аж до кульмінаційної точки конфлікту в другім акті (другий розділ поеми), або повна емоції сцена зустрічі Катерини з Іваном в третьому акті (четвертий розділ поеми), не знайшли вірного віддзеркалення в драматизмі музики. Окрім того майже всі камерно-ансамблеві точки переважно простої конструкції, — а речетативи позбавлені здебільшого належної їм драматичної ерумпції, динамічної інтензивности та емоційного полету. До більш вдалих моментів опери належать хори, музика до народніх танків (на жаль, у цій виставі пропущена, а радше заступлена іншою) та колискова в третьому акті. Вся вага опери сконцентрована на ансамблі солістів, а інструментальний супровід та хори відіграють лише підрядну ролю; це, так би мовити, опера камерного, сальонового порядку. Проте, поминаючи ці недотягнення опери Аркаса, ввесь твір овіяний щирим духом українського патріота, і тому приваблює слухача своєю теплотою та безпосереднім зверненням до народної пісні.

Супровідну, орхестрову партію опери, виконували піяністки Ольга Дмитрів та Френсіс Стон при двох фортепіянах. Очевидно, що фортепіян, однородний інструмент, не може мірятися з багатством звукової палети поправної орхестри. Одначе введення орхестри було б пов'язане з неабиякими фінансовими витратами і тому треба було погодитися заступленням її двома фортепіянами. Така заміна, як це виказала сама вистава, виявилася більш життєздатною, ніж пристосування наоспіх зорганізованої орхестри, — яка, іноді в поганій обсаді, витворює дисгармонію з вокальним ансамблем сцени. Обі піяністки вив'язалися з свойого завдання бездоганно, намагаючись дати повний образ супровідного тіла, за винятком деяких дрібних непорозумінь, як при відході Андрія (другий акт) чи в увертюрі до третього акту.

На марґінесі треба зазначити, що поміж строями двох фортепіянів — відчувалася в деяких реґістрах диференція у музичній висоті.

Роля хорів в опері „Катерина" стоїть на дальшому пляні, проте вони належать до найкращих точок музичного твору (веснянки). Дівочий хор, що визначився добірним голосовим матеріялом, не виявив якслід чіткого рисунку горизонтальної лінії поодиноких голосових партій, також початок хору парубків (зза лаштунків „Гей по синьому морі..." (перший акт) прозвучав доволі нерішуче.

Марія Полиняк-Лисогір виконувала ролю Катерини. В шуканні індивідуальної інтерпретації монолітний голос співачки, вирівняний в лінії, огрітий теплом внутрішньої інспірації, випливав легко, природно. Бездоганне засвоєння партії дозволило артистці присвятити більш уваги сценічній креації цієї центральної постаті опери.

Задуману для меццосопрана, але закроєну на ширший голосовий обсяг (до речі, більш для меццо характеру з сопрановою закраскою) партію Ганни, матері Катерини, — співала Гільдана Зятик. Поборюючи згадані труднощі шляхотний в тембрі голос переходив у високих позиціях у нездеклярований реґістр.

Партії подруг Катерини виконали Євгенія Ковальська (Одарка) та Алісія Куців (Оксана).

Партію Катерининого батька Остапа виконав бездоганно Микола Чалий, що диспонує великим голосовим діяпазоном від сочистих низьких аж до повних і заокруглених високих тонів бас-баритона, при чому відзначився з усіх найчиткішою дикцією. Артист зумів зовсім вірно відтворити переживання старого батька-козака, затурбованого долею своєї безталанної одиначки.

Ролю молодого Андрія виконав тенор Іван Гош. Голосові вальори співака — благородні. Були хвилини, коли темпераментна гра артиста в гармонії з щирим висловом — промовляли безпосередньо до публики, проте були й місця голосово нерівні, перехідного, а то й нез'ясованого характеру.

Партію московського салдата Івана відспівав Іван Самокішин.

Оперою диригував Юрій Оранський. Режисер Йовип Гірняк намагався виправити недотягнення опери в невидержаній якслід лінії драматичної експансії музичного вислову, впроваджуючи наростання сценічної акції в грі окремих артистів та створюючи тим робом переконливі драматичні ситуації. — Проте, щоб можна було зреалізувати всі ідеї режисера, на те треба було більше часу.

В загальному ціла вистава опери проходила на доброму мистецькому рівні, завдяки серіозній підготовці, а передусім пієтизмові до рідного мистецтва, що його виявив увесь ансамбль.

Ігор Соневицький.

Ставайте гленами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками дванадцяти мільйонового Союзового майна!

СПОГАДИ Ю. СІРОГО ПРО І. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО

Юрій Тищенко-Сірий, сеніор українських видавців, який теж опинився в Злучених Державах, заповнив останній вечір ЛМКлюбу в Ню Йорку, 28 вересня ц. р., відчитуючи з книжки своїх споминів ту частину, яка торкається безпосередніх його зв'язків з творцем української побутової повісти, Іваном Нечуєм-Левицьким. Доповідач стрінувся з ним уперше в 1907 році, коли сам переїхав до Києва до перенесеного туди Грушевським „Літературно-Наукового Вістника" і, як молода тоді ще людина, відвідав чільного письменника в його домі. Іван Нечуй-Левицький мав тоді вже сімдесятку, нових повістей вже не писав, а тільки виправляв до друку давні твори та пристрасно займався мовними і правописними питаннями. Доповідач дав барвистий і надзвичайно виразний образ автора „Кайдашевої сім'ї", „Миколи Джері", „Причепи", „Хмар" і стільки інших повістей, які в останньому чверть-сторіччі мин. ст. зробили його найчільнішим українським письменником того часу. Кілька епізодів, що ілюстрували характеристику цього письменника вже як 70-літнього дідуся, викликали серед численної авдиторії веселість, і це доказ, що спомини автора писані живо, не панеґіричним стилем, а зображують події і людей такими, як вони були і як їх автор знав. Найцікавіше для нас — це вічно покутуюча проблема українського правопису. Тому пів сторіччя були вже Нечуї-Левицькі і Бородаї, які гарячилися і билися за правописні дрібниці! Приємно було нам ствердити, що шановний доповідач, який про Нечуя-Левицького висловлювався, як про „дідуся", сам виглядає бодро і гарно, свіжий умом і, не вважаючи на невідрадні життьові умовини, повний гумору та бодрости.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКСБЕРІ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 7. жовтня, зараз по Сл. Божій в парохіяльній галі. Проситься прийти начас. — Уряд Бр.

БАЛТІМОРЕ, МД.—Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 337, відбудуться в неділю, 7. жовтня, як звичайно, зараз по Службі Божій, на салі при укр. церкві 524 S. Wolfe St. Проситься всіх членів прибути і вплатити місячні вкладки. — Управа.

• РОЗШУКИ •

Пошукую свого Батька
МИКОЛУ ФЕДІВ,
родж. в селі Теляче, повіт Підгайці. Перебував в Ню Йорку. Хто би знав про него, або він сам, прошу зголоситись до:
NORA BUDNICK
8 Spring Street
Boston 14, Mass. U.S.A.

ТАРЗАН, ч. 2689. Попередження

„Візьміть мапу, Тарзане. Ви будете користатися з неї", сказав Воррик. „Я візьму її", сказав Тарзан.

„Попробуй украсти мапу в Тарзана", прошепотіла іронічно Лета. „Ти граєш на його руку!" обвинувачував Вольф. „Чірам був дурень, що довірив тобі!"

„Можливо й був", відповіла Лета критично. — „Ти зрадила його!" гарчав Вольф. „Але я ще не закінчив з тобою, дівко!"

„Завтра", сказав Тарзан, „ми увійдемо в країну великих людиноподібних мавп. Дайте мені знати, коли побачите котрусь із них. І не стріляйте на них!"